

**YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON
VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN
ARVIOINTIRAPORTTI VUODELTA 2025**

**II, PUDASJÄRVI, UTAJÄRVI, VAALA JA
PUOLANKA
OULUNKAAREN YMPÄRISTÖPALVELUT**

Sisällys

.....	1
1. JOHDANTO.....	3
2. RESURSSIT (voimavarat).....	4
3. VALVONTAKOhteet.....	7
4. TARKASTUKSET JA MUUT SUORITTEET.....	8
4.1. Suunnitelmalliset tarkastukset ja näytteenotot.....	8
4.2. Muut suoritteet.....	12
5. VALVONNAN TULOKSET.....	12
5.1. Elintarvikevalvonta.....	12
5.2. Terveystensuojeluvalvonta.....	14
5.3. Tupakkavalvonta.....	15
5.4. Lääkelain mukainen valvonta.....	16
6. TOIMIJOIDEN TIEDOTTAMINEN.....	16
7. AUDITOINNIT JA MUU SAATU PALAUTE.....	17
8. MUUTOKSET SEURAAVAN VUODEN VALVONTAAN.....	18

1. JOHDANTO

Tämä on kunnallisen monivuotisen ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman vuosittain laadittava toteutumisen arviointiraportti. Oulunkaaren ympäristöpalveluiden Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma vuosille 2025-2028 on hyväksytty Oulunkaaren ympäristölautakunnassa 27.03.2025 § 18. Tämä raportti koskee vuoden 2025 suunnitelman toteutumista. Ympäristöterveydenhuoltoon kuuluu myös eläinlääkintähuolto, josta on laadittu erillinen kunnallinen suunnitelma ja sen toteutumisen arviointiraportti.

Yhteensä vuodelle 2025 oli suunniteltu 473 suunnitelmallista tarkastusta tai näytteenottoa (460 v. 2024 ja 443 v. 2023). Toteutuneiden suunnitelmallisten suoritteiden yhteismäärä oli yhteensä 324 tarkastusta ja näytteenottoa, joka on vähemmän kuin vuonna 2024 ja enemmän kuin vuonna 2023 (389 v. 2024 ja 297 v. 2023). Vuonna 2025 tehtiin 240 suunnitelmallista tarkastusta (297 v. 2024 ja 231 v. 2023) ja 84 näytteenottoa (92 v. 2024 ja 66 v. 2023). Suunnitelmallisen valvonnan toteuma oli 80 % (85 % v. 2024 ja 67 % v. 2023), mikä on hieman pienempi verrattuna edelliseen vuoteen, mutta selvästi parempi kuin vuonna 2023. Oulunkaaren ympäristöpalvelujen ympäristöterveydenhuollon toiminnallisena tavoitteena suunnitelmallisten tarkastusten ja näytteenottojen osalta oli 90 %, mistä jäätin 10 %-yksikköä.

Valvonnan vaikuttavuuden arvioidaan vaihtelevan nikotiinikorvaustuotteiden myynnin valvonnan vähäisestä vaikuttavuudesta terveydensuojeluvalvonnan ja tupakkavalvonnan kohtalaiseen, elintarvikevalvonnan ja talousveden valvonnan melko hyvään vaikuttavuuteen. Vaikuttavuus on nettomuutos toiminnan perimmäisessä tavoitteessa, joka on luettavissa toiminnan ansioksi.

Valvonnan tehokkuutta arvioitaessa käytettävissä olevaan tarkastajaresurssiin nähden on Oulunkaaren ympäristöpalveluissa melko hyvä, sillä valvonnassa päästiin hyvin melko lähelle suunniteltua tarkastustehokkuutta. Valvonnan tehokkuus vaihtelee elintarvikevalvonnan ja talousvesivalvonnan kohtalaisesta, tupakkavalvonnan melko hyvään ja terveydensuojeluvalvonnan hyvään sekä nikotiinikorvaustuotteiden myynnin erittäin hyvään tehokkuuteen.

2. RESURSSIT (VOIMAVARAT)

Ympäristöterveydenhuoltoon, pois lukien eläinlääkintä, käytettiin Oulunkaaren ympäristöpalveluiden toimialueella (Pudasjärvi, Ii, Vaala, Utajärvi ja Puolanka) vuonna 2025 yhteensä 4,78 henkilötyövuotta, joka on 0,62 henkilötyövuotta vähemmän kuin oli suunniteltu (taulukko 1). Vuoden 2025 toteuma oli 0,28 henkilötyövuotta pienempi kuin vuoden 2024 toteuma ja 0,41 henkilötyövuotta pienempi kuin vuoden 2023 toteuma.

Ympäristöterveydenhuollon valvontaa teki vuonna 2025 neljä ympäristöterveydenhuollon ympäristötarkastajaa. Ympäristöterveydenhuollon ympäristötarkastajista kaksi vastasi elintarvike- ja tupakkavalvonnasta sekä talousveden valvonnasta ja kaksi ympäristötarkastajaa terveydensuojelun valvonnasta (pl. talousveden valvonta). Terveysuojelusta vastaavat tarkastajat tekivät 25 % työajasta myös elintarvikevalvontaa. Kaikilla ympäristöterveydenhuollon tarkastajille on toimivaltuudet tehdä elintarvike-, tupakka-, terveydensuojeluvalvontaa koko toimialueella. Laitosvalvonta oli keskitetty yhdelle kaupungineläinlääkärille ja ympäristöjohtajalle. Kaksi kaupungineläinlääkäriä teki

alkutuotannon valvonnan ja heidän kyseiseen valvontaansa kuluva aika on resurssina mukana elintarvikevalvonnan henkilötyövuosissa taulukossa 1.

Ympäristöterveydenhuollon valvontaan (ilman hallintoa) oli käytössä 4,13 henkilötyövuotta vuonna 2025, joka oli 0,53 henkilötyövuotta vähempi kuin oli suunniteltu ja 0,13 henkilötyövuotta vähemmän kuin vuonna 2024 ja 0,21 henkilötyövuotta vähemmän kuin vuonna 2023. Ero suunnitellun ja toteuman välillä vuonna 2025 selittyy sillä, että 50 % ympäristötarkastaja jätettiin rekrytoimatta, koska valvontasuunnitelman mukaiset tarkastukset arvioitiin saatavan tehtyä olemassa olevilla resursseilla.

Vuoden 2025 suunnitelmassa hallintoon kohdistettiin resurssivähennyksiä Pudasjärven kaupungin vaikean taloustilanteen vuoksi ja sen vuoksi ympäristöpalvelujen toisen eläköityneen sihteerin tilalle palkattiin aluksi määräaikainen 50 % sihteeriksi. Loppuvuodesta lomien jälkeen ympäristöpalvelut tuli toimeen yhdellä sihteerillä, jonka vuoksi toteuma jäi ympäristöterveydenhuollon osalta (pl. eläinlääkintä) 0,11 henkilötyövuotta tavoitellusta.

Voimavarojen määrä suhteessa lainsäädännön vaatimukseen on suhteellisen hyvä suhteessa suunniteltuihin resursseihin. Vuoden 2025 alussa tehdyn arvion mukaan saavutettavissa ilman suunniteltua lisäresurssia. Yksikön tavoitteena oli saada 90 % ympäristöterveydenhuollon suunnitelluista suoritelmistä tehtyä, jota ei saavutettu toteuman ollessa 83 %.

Suunniteltujen tarkastusten ja arvio suunnitelman ulkopuolisista oli vuodelle 2025 yhteensä 392 tarkastusta (446 v. 2024 ja 428 v. 2023), joka tekee suunniteltuja resursseja (ilman hallintoa) vasten suunnitelluksi tarkastustehokkuudeksi 84 tarkastusta/henkilötyövuosi (97 kpl/htv v. 2024 ja 93 kpl/htv v. 2023). Toteuma vuonna 2025 oli 310 tarkastusta (374 v. 2024 ja 246 v. 2023), joka tarkoittaa tarkastustehokkuutena 75 tarkastusta/henkilötyövuosi (88 kpl/htv v. 2024 ja 57 kpl/htv v. 2023). Tarkastustehokkuus toteuma jäi suunnitelman mukaisesta, mutta tarkastustehokkuutta voidaan pitää kohtalaisena.

Taulukko 1. Ympäristöterveydenhuollon resurssit (pois lukien eläinlääkintä)

Toimiala	Suunnitellut resurssit (htv)			Toteutuneet resurssit (htv)		
	2025	2024	2023	2025	2024	2023
Terveysuojelun valvonta	2,5	2,54	2,46	2,48	2,38	2,31
Tupakkalain valvonta	0,15	0,17	0,16	0,1	0,16	0,15
Elintarvikevalvonta	2,01	1,89	1,97	1,55	1,72	1,88
Hallinto	0,74	0,85	0,85	0,65	0,8	0,85
Yhteensä	5,4	5,45	5,44	4,78	5,06	5,19

Taulukon 1 henkilöresurssien käyttö perustuu arvioon henkilön käyttämästä työajasta eri valvonnan osa-alueille, jotka on laskettu lopuksi yhteen. Henkilön käyttämien työaikojen arviot valvonnan osa-alueille ovat samat, joita käytetään talousarviossa kustannusten jakoperusteina. Toteumassa on otettu huomioon kunkin valvontaan osallistuvan henkilön henkilötyövuosimäärä.

Ympäristöterveydenhuollon maksullisista suoritteista laskutettiin vuoden 2025 aikana VATI:n laskutapahtumien perusteella toimijoilta **150 140** euroa. Summa on reilut 14 000 euroa pienempi kuin vuonna 2024 (164 235,30 euroa v. 2024 ja 150 957 euroa v. 2023). Perusmaksua laskutettiin VATI:n laskutustapahtumien perusteella yhteensä 44 400 euroa, joka on hieman suurempi kuin vuonna 2024 (43 200 euroa v. 2024 ja 40 650 euroa v. 2023). Vuoteen 2023 verrattuna kasvu on noin 10 %, mikä johtuu Puolangan mukaan tulosta valvonta-alueeseen vuoden 2024 alusta. Tupakkavalvonnan vuosimaksuja laskuja laskutettiin 29 700 euroa, joka on hieman pienempi kuin vuonna 2024 ja 2023 (32 800 euroa v. 2024 ja 33 470 euroa v. 2023, vuoden 2023 luvusta on vähennetty 11 000 euroa, jotka olivat vuoden 2022 maksuja). Säännöllisen valvonnan suoritelmaksuja laskutettiin 73 203 euroa, joka on pienempi kuin vuonna 2024, mutta suurempi kuin vuonna 2023 (88 235,25 v. 2024 ja 65 837 euroa, v. 2023, vuoden 2023 summasta noin 9 000 euroa on vuoden 2022 maksuja). Kaikki maksutuotoista saadut tulot on kohdistettu ympäristöterveydenhuollon yksikön kustannuspaikalle. Maksutuotoilla katetaan noin 43 % kyseisen yksikön menoista. Kyseinen osuus on hieman parantunut vuodesta 2024 ja 2023 (39 % v. 2024 ja 36 % v. 2023) ja se on laskettu tilinpäätösluonnoksen luvuilla.

Edellisen arviointiraportin toimenpiteenä oli, että vuoden 2025 aikana tulee kiinnittää heti vuoden alusta lähtien siihen, että tarkastustehokkuus saadaan pidettyä suunnitelmaa vastaavalla tasolla. Vuotta 2025 haastoi toiminnallisen tavoitteen nousu, jossa tavoitellaan suoritelmäärien toteumaa 90 %:n tasolle (tavoite 85 % vuonna 2024). Lisäksi erityisesti elintarvikevalvonnan, tupakkavalvonnan ja talousveden valvonnan perehdyttäminen vaati paljon ympäristötarkastajilta, joilla on vastuulla kyseiset tehtäväalueet. Näiden lisäksi toinen elintarvike- ja talousveden valvojista oli pitkällä lakisääteiselle virkavapaalla melkein koko vuoden 2025 sekä virkavapaata sijaistanut tarkastaja vaihtui kesken sijaisuuden.

3. VALVONTAKOhteet

Valvontakohteiden määrä oli vuonna 2025 sama kuin vuonna 2024 (taulukko 2). Valvontakohteiden määrässä tapahtui merkittävä nousu kakkien toimialojen toimipaikkojen osalta vuonna 2024 verrattuna aikaisempiin vuosiin. Kohteiden yhteismäärä nousi 136 toimipaikalla vuonna 2024 verrattuna vuoteen 2023. Suurin syy toimipaikkojen lisääntymiseen on Puolangan mukaan tulo alueeseen, jonka seurauksena Oulunkaaren ympäristöpalveluille tuli yhteensä 86 valvottavaa toimipaikka. Elintarvikevalvonnan, tupakkavalvonnan ja lääkelain mukaisten toimipaikkojen kasvu selittyy kokonaan Puolangan mukaan tulolla ja osittain terveydensuojelutoimipaikkojen osalta. Toimipaikkoja on lisääntynyt terveydensuojelussa myös, koska terveydensuojeluilmoituksen piiriin kuuluvia majoituskohteita on pyydetty tekemään ilmoitus toiminnasta. Lähes puolet elintarvikevalvonnan kohteista on alkutuotantoa.

Taulukko 2. Valvontakohteen toimipaikkojen määrä Oulunkaaren ympäristöpalvelujen alueella.

	Vuosi 2025	Vuosi 2024	Vuosi 2023
Elintarvikevalvonnan toimipaikkojen määrä:	572	573	510
Terveydensuojeluvalvonnan kohteiden määrä	408	404	341
Tupakkavalvonnan kohteiden määrä:	55	60	52

Lääkelain valvonnan (nikotiinikorvaustuotteet) kohteiden määrä:	21	19	17
---	----	----	----

4. TARKASTUKSET JA MUUT SUORITTEET

4.1. SUUNNITELMALLISET TARKASTUKSET JA NÄYTTEENOTOT

Taulukossa 3 on vuoden 2025 suunniteltujen ja toteutuneiden suunnitelmallisten tarkastusten määrä. Vuonna 2025 suunnitelmallisia tarkastuksia tehtiin 24 %-yksikköä vähemmän kuin vuonna 2024 (297 v. 2024). Suunnitelmallisia tarkastuksia oli tavoitteena 35 tarkastusta vähemmän kuin vuonna 2024 (388 v. 2024). Suunnitelmallisten tarkastusten toteuma 75 % oli kohtalaisen, mikä oli suhteellisesti hieman vähemmän kuin vuonna 2024 ja selvästi parempi kuin vuonna 2023 (77 % v. 2024 ja 67 % v. 2023). Kun ottaa huomioon suunnitelman ulkopuolisten tarkastusten määrät, joita oli vuonna 2025 sama määrä kuin oli arvioitu, toteuma on melko hyvä (taulukko 4). Suunnitelmallisten ja suunnitelman ulkopuolisten tarkastusten yhteismäärä oli 310 tarkastusta, mikä on 79 % tavoitteesta.

Taulukko 3. Suunnitelmallisten tarkastusten toteuma

Tarkastukset, kpl	suunnitelma	toteutui	toteuma %
Ilmoitettuihin elintarvikehuoneistoihin	134	83	62
Elintarvikealan laitoksiin	15	14	93
Alkutuotantopaikkoihin	21	17	81
Terveysuojelulain mukaisiin	86	78	91
Talousvesilaitoksiin	35	22	63
Tupakan myyntiin	18	14	78
Nikotiinikorvaustuotteiden myyntiin	13	12	92
Yhteensä	322	240	75

Taulukko 4. Suunnitelman ulkopuolisten tarkastusten toteuma.

Suunnitelman ulkopuoliset tarkastukset, kpl	suunnitelma	toteutui	toteuma %
Elintarvikelain mukaiset	21	38	181
Terveysuojelulain mukaiset	49	32	65
Yhteensä	70	70	100
Kaikki tarkastukset	392	310	79

7

Yhteensä kaikkia tarkastuksia tehtiin määrällisesti vähemmän vuonna 2025 verrattuna vuoteen 2024 (374) ja suhteellinen osuus oli 5 %-yksikköä pienempi kuin vuonna 2024 (84 %). Suunnitelman ulkopuolisia tarkastuksia toteutui määrällisesti vähemmän vuonna 2025 kuin vuonna 2024 (77). Yhteensä ulkopuolisia tarkastuksia toteutui valvontasuunnitelmassa arvioitu määrä.

Suunnitelmaan mukaisista tarkastuksista toteuman määrä laski kaikilla muilla tarkastuskohteilla paitsi elintarvikealan laitosten, terveysuojelulain mukaisten kohteiden ja nikotiinikorvaustuotteiden myynnin valvonnassa. Ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen tarkastusten toteuma laski vuoden 2024 melko hyvältä tasosta (76 %) tasosta kohtalaiseen tasoon vuonna 2025 (62 %). Elintarvikealan laitosten tarkastusten toteuma nousi vuoden 2024 kohtalaisesta tasosta (63 %) hyvään tasoon tasoon vuonna 2025 (93 %). Alkutuotantopaikkojen tarkastusten toteuma putosi vuoden 2024 hyvällä tasolta (104 %) vuonna 2025 melko hyvään tasoon (81 %).

Terveysuojelulain mukaisiin kohteiden tarkastusten toteuma nousi vuoden 2024 kohtalaisesta tasosta (58 %) hyvään tasoon vuonna 2025 (91 %). Terveysuojelulain mukaisten tarkastusten toteuma on ollut pitkään heikolla tasolla, mutta aiemmilta vuosilta syntynyt tarkastusvelka on saatu poistettua vuoden 2024 ja 2025 aikana. Talusvesilaitosten tarkastusten toteuma laski vuoden 2024 erittäin hyvällä tasolla (100 %) kohtalaiselle tasolle (63 %). Talusveden valvonnan osalta tehtäväjaon ajankohta oli hyvin haasteellinen, sillä toinen tarkastajista oli lakisääteisellä virkavapaalla, eikä talusveden valvonnan perehdyttämistä voitu tehdä. Sijaiset hoitivat tarkastuksia ja näytteenottoa, mutta valvonnan vastuu oli tarkastajalla, joka aiemmin oli tehnyt lähes pelkästään talusveden valvontaa. Lisäksi talusveden häiriötilanteita oli poikkeuksellisen paljon vuoden 2025 aikana, joka myös osaltaan haastoi suunnitelmallista valvontaa.

Tupakan myynnin tarkastusten toteuma laski vuoden 2024 erittäin hyvältä tasolta (120 %) melko hyvälle tasolle vuonna 2025 (78 %). Lääkelain mukaisten nikotiinikorvaustuotteiden myynnin tarkastusten toteuma nousi vuoden 2024 kohtalaisesta tasosta (64 %) hyvälle tasolle vuonna 2025 (92 %).

Suunnitelman ulkopuolisia tarkastuksia tehtiin arvioitu määrä vuonna 2025. Yhteensä tarkastuksia oli arvioitu tehtäväksi vuonna 2025 70 tarkastusta ja toteuma oli 70 tarkastusta eli 100 % arvioituun määrään nähden. Elintarvikelain mukaisia suunnitelman ulkopuolisia tarkastuksia toteutui 181 % arvioon nähden ja näistä suurin osa oli uusintatarkastuksia (33 kpl). Terveysuojeluvalvonnan

suunnitelman ulkopuolisia tarkastusten toteuma oli 65 %. Suurin osa terveydensuojelun suunnitelman ulkopuolisista tarkastuksista oli asunnon tarkastuksiin liittyviä tarkastuksia ja noin kolmannes tarkastuksista oli suunnitelmallisten kohteiden uusintatarkastuksia.

Taulukossa 5 on suunniteltujen ja suunnitelman ulkopuolisten näytteiden ottojen suunnitellut ja toteutuneet määrät. Suunniteltujen näytteenottojen tavoitemäärä oli vuodelle 2025 oli suurempi (81 näytteenottoa) kuin vuonna 2024 (72 kpl). Näytteenottojen toteuma pysyi erittäin hyvällä tasolla vuonna 2025 (104 %). Näytteenottojen toteuma oli 100 % tai yli kaikissa muissa paitsi talousveden näytteenotoissa, jotka tarkastaja käy ottamassa suunnitelmallisen näytteen vesilaitoksilta. Elintarvikelaitosten näytteenotto nousi vuoden 2024 heikolta tasolta (50 %) tasolta erittäin hyvälle tasolle vuonna 2025 (138 %). Uimavesien näytteenottojen toteuma säilyi erittäin hyvällä tasolla vuonna 2025 (107 %). Ilmoitettujen elintarvikehuoneistojen näytteenottojen toteuma säilyi erittäin hyvällä tasolla. Talousveden valvojan ottamat vesilaitosten suunnitelmalliset näytteiden määrä laski vuonna 2025 verrattuna vuoteen 2024. Tavoitteen on jatkossa, että vesilaitokset huolehtisivat mahdollisimman paljon suunnitelmallisista näytteistä, sillä niiden hakemiseen menee todella paljon tarkastajan aikaa, eikä näytteenotoista perittävät maksut mitenkään kata syntyviä kustannuksia. Vesilaitosten suunnitelmallisia näytteenottoja ei ole aiemmissa arviointiraportissa raportoitu. Kyseisten näytteiden toteuma toteutui suunnitellusti vuonna 2025. Talousveden häiriöitä oli poikkeuksellisen paljon vuoden 2025 aikana ja sen vuoksi talousveden suunnitelman ulkopuolisia näytteitä tarkastajat joutuivat ottamaan arvioitua määrää enemmän.

Taulukko 5. Oulunkaaren ympäristöpalvelujen näytteenotot

Näytteenotot, kpl	suunnitelma	toteutui	toteuma %
Elintarvikelaitoksista	8	11	138
ilmoitetuista elintarvikehuoneistoista	1	2	200
Talousvedestä valvojan ottamat suunnitelmalliset	14	9	64
Talousveden suunnitelman ulkopuoliset	10	29	290
Talousvedestä laitosten ottamat	150	155	103
Uimavedestä	58	62	107
Uimahallien pinnoista	0	0	-
Yhteensä	81	84	104

Yhteensä vuodelle 2025 oli suunniteltu 473 suunnitelmallista tarkastusta tai näytteenottoa (460 v. 2024 ja 443 v. 2023). Toteutuneiden suunnitelmallisten suoritteiden yhteismäärä oli yhteensä 324 tarkastusta ja näytteenottoa, joka on vähemmän kuin vuonna 2024 ja enemmän kuin vuonna 2023 (389 v. 2024 ja 297 v. 2023).

4.2. MUUT SUORITTEET

Ilmoitusten ja yhteydenottojen sekä muiden tapahtumien määrät ovat pysyneet suunnilleen samalla tasolla vuonna 2025 ja 2024. Hakemusten määrät ovat nousseet vuodesta 2024 ja ovat samalla tasolla kuin vuonna 2023. Pakkokeinoista kuulemista jouduttiin käyttämään kahdessa tapauksessa. Vesilaitosten uusia riskiarviointia ei tullut vireille vuonna 2025.

Taulukko 6. Muiden suoritteiden määrät

	Vuosi 2025	Vuosi 2024	Vuosi 2023
Pakkokeinot (päätökset, kuulemiset ja vastineet)	2	0	2
Saapuneet hakemukset, kaikki valvontalajit	7	2	7
Saapuneet ilmoitukset, kaikki valvontalajit	135	129	117
Vesilaitosten riskiarvointiasiat	0	0	5
Yhteydenotot (kirjatut)	222	237	122
Muut tapahtumat (kirjatut: sairastuminen, haitta)	7	9	6

5. VALVONNAN TULOKSET

5.1. ELINTARVIKEVALVONTA

Elintarvikevalvonnan tarkastukset alkutuotantoa lukuun ottamatta ovat ns. Oiva-tarkastuksia, joista muodostuu julkinen raportti internetosoitteeseen www.oivahymy.fi. Tarkastuksessa annettu huonoimman osa-alueen (tarkastusrivin) mukainen arvosana määrää tarkastuksen kokonaisarvosanan. Arvosanat ovat A = oivallinen, B = hyvä, C = korjattavaa, D = huono. Oiva-tarkastusten tulokset ovat taulukossa 7.

Taulukko 7. Oiva-tarkastuksen tulosten prosentuaaliset osuudet

	Vuosi 2025	Vuosi 2024	Vuosi 2023
A	24	28	39
B	52	46	51
C (korjattavaa)	22	25	10

D (huono)	2	1	0

Vuonna 2025 ja 2024 Oiva-tarkastusten tulokset ovat huonommat kuin aiemmin, mistä kertoo jo myös uusintatarkastuksen korkea määrä (33 kpl v. 2025 ja 32 kpl v. 2024). Elintarvikevalvonnassa saatiin vuonna 2024 ja 2025 aikana purettua tarkastusvelkaa, joten tarkastusvuorossa oli paljon sellaisia kohteita, joille ei lähiaikoina ollut valvontaa tehty. Aiemman valvonnan puuttuminen on todennäköisin syy tulosten huonontumiselle.

10

Tarkastuksilla annettiin ohjausta ja neuvontaa 68 tarkastuksessa (113 v. 2024 ja 64 v. 2023) ja havaituista epäkohdista annettiin kehoituksia 29 tarkastuksessa (46 v. 2024 ja 16 v. 2023). Tarkastuksista kaksi johti vuonna 2025 pakkokeinon käyttöön kuulemiseen saakka (0 v. 2024 ja 0 v. 2023). Esitutkintapyyntöjä poliisille ei tehty. Valvonnan vaikuttavuuden arvioidaan olevan melko hyvää ja tehokkuuden kohtalaisella tasolla.

5.2. TERVEYDENSUOJELUVALVONTA

Taulukossa 8 on terveydensuojeluvalvonnan tarkastuksen rivikohtaiset tulokset

Taulukko 8. Tarkastustulokset tarkastusriveittäin (pois lukien talousveden valvonta).

	Vuosi 2025	Vuosi 2024	Vuosi 2023
A	85	76	84
B	12	21	14
C (korjattavaa)	10	3	2
D (huono)	0	0	0

Tarkastuksilla annettiin ohjausta ja neuvontaa 21 tarkastuksessa (33 v. 2024 ja 27 v. 2023) ja havaituista epäkohdista annettiin kehotuksia 10 tarkastuksessa (12 v. 2024 ja 9 v. 2023). Hallintopakkopäätöksiä ja esitutkintapyyntöjä poliisille ei tehty vuonna 2024. Valvonnan vaikuttavuuden arvioidaan olevan kohtalaisella tasolla ja tehokkuuden hyvällä tasolla.

Talousveden tarkastusten tulokset on taulukossa 9.

Taulukko 9. Talousveden valvonnan rivikohtaiset tulokset

	Vuosi 2025	Vuosi 2024	Vuosi 2023
A	86	80	78
B	6	18	20
C (korjattavaa)	1	2	2
D (huono)	0	0	0

Tarkastuksilla annettiin ohjausta ja neuvontaa 20 tarkastuksessa (50 v. 2024 ja 27 v. 2023) ja havaituista epäkohdista annettiin kehotuksia 3 tarkastuksessa (6 v. 2024 ja 6 v. 2024). Hallintopakkopäätöksiä ja esitutkintapyyntöjä poliisille ei tehty vuonna 2025. Valvonnan vaikuttavuuden arvioidaan olevan melko hyvällä tasolla ja tehokkuuden kohtalaisella tasolla.

5.3. TUPAKKAVALVONTA

Taulukossa 10 on tupakkavalvonnan tarkastustulokset tarkastusriveittäin.

Taulukko 10. Tupakkavalvonnan tulokset

	Vuosi	Vuosi	Vuosi
	2025	2024	2023
A	98	90	93
B	2	8	7
C (korjattavaa)	0	2	0
D (huono)	0	0	0

Tarkastuksilla annettiin ohjeistusta ja neuvontaa 3 tarkastuksella (8 v. 2024 ja 8 v. 2023) ja havaituista epäkohdista annettiin ei annettu yhtään kehotusta (4 v. 2024 ja 6 v. 2023). Hallintopakkopäätöksiä ei tehty. Esitutkintapyyntöjä poliisille ei tehty. Valvonnan vaikuttavuuden arvioidaan olevan kohtalaista ja tehokkuuden melko hyvää.

12

5.4. LÄÄKELAIN MUKAINEN VALVONTA

Tuloksia ei ole saatavilla Vati-järjestelmän Raporteista. Valvonnan vaikuttavuuden arvioidaan olevan vähäistä, koska vakavat puutteet ovat harvinaisia. Valvonnan tehokkuus on erittäin hyvää.

6. TOIMIJOIDEN TIEDOTTAMINEN

Oulunkaaren ympäristöpalvelut tiedotti yleisistä uimarannoista kuntien nettisivuilla 24.4.2025. Kuntien nettisivuilla tiedotettiin savuttomien nikotiinituotteiden myynnistä 21.7.2025. Lisäksi ympäristöpalvelu on julkaissut kuntien internetsivuilla legionellan ja lyijyn riskeistä vesilaitteistoissa ensisijaisissa kiinteistöissä 22.9.2025.

Oulunkaaren ympäristöpalvelut tiedotti kuntien nettisivuilla vesiosuuskunnassa olevista häiriötilanteista. Tiedotukset olivat kehotuksia juomaveden keittokehotuksesta ja veden käyttökiellosta kloorauksen aikana.

Oulunkaaren ympäristöpalvelujen viranhaltijat ovat tarkastuskäynneillä tiedottaneet koordinoitusti ohjeistuksesta jätelain uudistuksesta elintarvikealantoimijoille ja legionellavalvonnasta terveydensuojelun kohteissa. Molemmista on ollut laadittuna tiedote/ohjeistus, joka on jaettu tarkastuskäynnin yhteydessä toimijalle.

Oulunkaaren ympäristöpalveluiden viranhaltijoista ympäristöjohtaja piti esityksen kala-alan valvonnasta Kalastajaksi ja kalanjalostajaksi -kurssilla 22.2.2025.

Oulunkaaren ympäristöpalveluiden osallistuivat seuraavien sidosryhmien toimintaan:

- Terveystensuojeluvalvonnan työkokoukset, aluehallintovirasto
- Elintarvikevalvonnan työkokoukset, aluehallintovirasto
- Maakunnan talousvesiryhmä, vastuuviranomainen ELY-keskus
- Maakunnan ympäristöterveydenhuollon johdon keskustelupalaverit
- Maakunnan terveydensuojeluvalvonnan ryhmän palaverit
- Maakunnan elintarvikevalvonnan ryhmän palaverit

13

7. AUDITOINNIT JA MUU SAATU PALAUTE

Valvontatoimintaan ei kohdistunut vuoden aikana auditointeja eikä aluehallintoviraston arviointi- tai ohjauskäyntiä.

Oulunkaaren ympäristöpalvelut on vastannut yhteen Ruokaviraston valvonta- ja selvityspyyntöön koskien yhtä valvontakohdetta ja yhteen Kelan selvityspyyntöön koskien yhtä valvontakohdetta.

Ympäristöjohtaja osallistui vuoden 2025 aikana yhdelle ympäristöterveydenhuollon ympäristötarkastajan tekemälle tarkastukselle rekisteröityyn elintarvikehuoneistoon.

Ympäristöjohtajan tiedossa ei ole yhtään palautetta, joka olisi koskenut ympäristöterveydenhuollon valvontaa.

8. MUUTOKSET SEURAAVAN VUODEN VALVONTAAN

Ympäristöterveydenhuollon ympäristötarkastajien tehtävänjako muutettiin vuoden 2025 alusta siten, että ympäristöterveydenhuollon ympäristötarkastajista kaksi vastaa elintarvike- (pl. laitokset) ja tupakkavalvonnasta sekä talousveden valvonnasta ja kaksi ympäristötarkastajaa terveydensuojeluvalvonnasta (pl. talousveden valvonta). Terveydensuojeluvalvontaa tekevät myös vähän elintarvikevalvontaa. Yksi eläinlääkäri on tehnyt liha-alan laitosvalvonnan ja ympäristöjohtaja muun laitosvalvonnan. Tehtäväjaon päivitetään vuoden 2026 alusta vastaamaan paremmin vuoden 2025 aikana huomattuja tehtävänjaon puutteita. Muutoksia tehdään vuoden 2026 alusta alkaen elintarvikevalvonnan tehtävien jakamiseen tarkastajien ja myös ympäristöjohtajan kesken. Terveydensuojelu tekevien tarkastajien tehtäväkuvasta muutetaan siten, että toinen ottaa laajemman alueen terveydensuojelun osalta, kun taas toiselle tulee pienemmän terveydensuojeluvalvonnan alueen lisäksi puolet kala-alan laitosvalvonnasta ja elintarvikkeita valmistavien rekisteröityjen elintarvikehuoneistojen valvonta koko alueella. Ympäristöjohtaja tekee kala-alan laitosvalvontaa ja maitoalan laitosvalvonnan sekä yksi eläinlääkäreistä liha-alan laitosten valvonnan. Elintarvike-, talousvesi- ja tupakkavalvonnan tarkastajat keskittyvät hoitamaan elintarvikevalvonnan elintarvikkeiden tarjoilun ja myynnin osalta. Päivittämisen lisäksi päivitetty tehtävänjako erityisesti elintarvike-, talousvesi- ja tupakkavalvonnan osalta vaatii perehdytystä ja vakiinnuttamista, joita jatketaan vuoden 2026 aikana. Tehtäväjako muutoksella tavoitellaan tehokkuutta ja sitä, että tarkastajat pystyvät paremmin syventymään ja erikoistumaan omaan valvonta-alueeseensa.

Talousveden valvonnassa tavoitteen on jatkossa, että vesilaitokset huolehtisivat mahdollisimman paljon suunnitelmallisista näytteistä, sillä niiden hakemiseen menee todella paljon tarkastajan aikaa, eikä näytteenotoista perittävät maksut mitenkään kata syntyviä kustannuksia. Muutoksen varmistamiseksi ympäristöterveydenhuollon taksaan tehdään muutoksia kyseisten näytteiden osalta siten, että myös näytteenottoon käytetty matka-aika toimistolta näytteenottopisteeseen ja laboratorioon veloitetaan työaikana. Taksamuutosten ulkopuolelle rajataan näytteenotot, jotka ainoastaan valvontaviranomainen voi ottaa.

Myös vuoden 2026 aikana tulee kiinnittää heti vuoden alusta lähtien siihen, että tarkastustehokkuus saadaan pidettyä suunnitelmaa vastaavalla tasolla. Erityisesti elintarvikevalvonnan, tupakkavalvonnan ja talousveden valvonnan perehdyttäminen vaatii paljon ympäristötarkastajilta, joilla on vastuulla kyseiset tehtäväalueet.